

“TASDIQLAYMAN”

**“IXTISOSLASHGAN MALAKA
OSHIRISH MUASSASASI” MChJ**

Direktori

I. Iminov

“26” noyabr 2025 yil

**“IXTISOSLASHGAN MALAKA
OSHIRISH MUASSASASI” MCHJ**

O‘quv kursi va xizmati bo‘yicha;

“Ginekologiyada operatsion xona hamshirasi”

Malaka oshirish kurslari

O‘quv dasturi

Tuzuvchi:

Kimsanova Irodabonu Zafarjon qizi

KIRISH

Ginekologiyada operatsion xona hamshirasi

1-MODUL: Ginekologik operatsiyalar va hamshiraning o‘rni (8 soat)

- Ginekologik operatsiyalar turlari: rejalashtirilgan va shoshilinch
 - Operatsion jarayonda hamshiraning funksiyalari: jarroh yordamchisi, asbob uzatuvchi, sterillikni nazorat qiluvchi
 - Operatsiyadan oldin va keyin hamshiralik nazorati
 - Kasbiy javobgarlik, axloqiy me’yorlar
-

☒ **2-MODUL: Aseptika, antiseptika va sterilizatsiya (12 soat)**

- Ginekologiyada infeksiyon xavf va profilaktika
 - Operatsion xonada aseptika tartibi, zonal bo‘linish
 - Asbob-uskunalarni sterilizatsiya qilish usullari
 - Operatsiyaga tayyorgarlik: kiyinish, qo‘l ishlavi, steril maydonni saqlash
-

☒ **3-MODUL: Asboblar, sarflanadigan materiallar va ularni tayyorlash (10 soat)**

- Ginekologik asboblar: kuzatuv, kesuvchi, qirquvchi, bog‘lovchi
 - Laparoskopik va ochiq operatsiyalardagi farqlar
 - Asboblar to‘plami, steril dastgohni yig‘ish va tartib bilan joylashtirish
 - Jarrohlik materiallari: iplar, tamponlar, salfetkalar, drenajlar
-

☒ **4-MODUL: Operatsion jamoa bilan ishlash va muvofiqlik (12 soat)**

- “Steril va nosteril jamoa” tushunchasi
 - Jarroh, anesteziolog, yordamchi hamshira bilan o‘zaro muvofiq harakat
 - Operatsiya vaqtida asboblar ketma-ketligi va tezkor uzatish texnikasi
 - Favqulodda holatlardagi muomala va roldan chiqmaslik
-

☒ **5-MODUL: Ginekologik shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami (10 soat)**

- Bachadon qon ketishlari, bachadon bo‘yni yorilishi, homiladorlik asoratlari tezkor harakat
 - Operatsiya vaqtida to‘satdan yurak-qon tomir o‘zgarishlari, infeksiya xavflari
 - Asoratlari va o‘lim holatlari oldini olishda hamshira roli
 - Zudlik bilan reanimatsiya guruhini chaqirish tartibi
-

6-MODUL: Hujjatlashtirish, utilizatsiya va operatsiyadan keyingi nazorat (10 soat)

- Operatsion daftarni yuritish: sanasi, operatsiya turi, kim bajardi, kim ishtirok etdi
 - Sarflanadigan materiallar ro‘yxati va qayd etish
 - Nosteril chiqindilarni ajratish va utilizatsiya qilish (xavfli chiqindilar tartibi)
 - Bemorni keyingi xonaga ko‘chirishda hamshiraning kuzatuvini, tibbiy topshiriqlarni uzatish
-

Amaliy mashg‘ulotlar:

- Operatsion stolni tayyorlash va asboblarni joylashuvi
- Steril kiyinish tartibi bo‘yicha ssenariy
- “Jarroh bilan ishlash” – tezlik va ishonch simulyatsiyasi
- Operatsiyadan oldin va keyingi tozalash tartibini bajarish

1-MODUL: Ginekologik operatsiyalar va hamshiraning o‘rni

Davomiyligi: 8 akademik soat

Modul turi: Nazariy + amaliy elementlar bilan

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarda ginekologik operatsiyalar turlari, ularning texnik jarayoni va bu jarayonda operatsion hamshiraning funksional o‘rni, mas’uliyati hamda operatsiyadan oldin va keyingi tayyorgarlik bo‘yicha bilim va ko‘nikmalarni shakllantirish.

Modul mazmuni:

Ginekologik operatsiyalar – ayollar salomatligini saqlashda asosiy jarrohlik amaliyotlaridan biri bo‘lib, ularni o‘tkazishda operatsion hamshira markaziy texnik va sanitariya bo‘g‘ini hisoblanadi. Har bir operatsiya muvaffaqiyati asboblarning tayyorligi, steril muhit va jamoa muvofiqligiga bog‘liq. Bu modul aynan shu jihatlarni yoritadi.

1. Ginekologik operatsiyalar turlari:

- **Rejalashtirilgan operatsiyalar:**
 - Miyo-ma’rad (mioma) olib tashlash
 - Endometrioz, kista, poliplar, bo‘g‘im plastikalari
 - Laparoskopik tekshiruv va davolovchi aralashuvlar
 - **Shoshilinch operatsiyalar:**
 - Tashqi yoki ichki qon ketish (ektopik homiladorlik, bachadon yorilishi)
 - Bachadon bo‘yni yorilishi, abortdan keyingi asoratlarni
 - Urologik-ginekologik aralash operatsiyalar
-

2. Hamshiraning operatsion jarayondagi roli:

- Operatsion xonani tayyorlash, asbob-uskunalarini sanab chiqish
 - Steril asboblarni operatsion maydonga uzatish
 - Jarrohning harakatlariga mos ishlash – uzatish, olib qo‘yish, almashtirish
 - Operatsiya davomida steril muhitni saqlash va nazorat qilish
 - Operatsiyadan so‘ng tozalash, asboblarni sanash va qayta sterilizatsiyaga tayyorlash
-

3. Operatsiyadan oldingi tayyorgarlik:

- Operatsion stolni joylashtirish, steril qoplamalarni tayyorlash
 - Asboblarni to‘plami, steril materiallar va dori vositalarini joy-joyiga qo‘yish
 - Bemorning hujjatlarini tekshirish, ro‘yxatdan o‘tkazish
 - Operatsion kiyimni kiyish, qo‘lni steril yuvish texnikasi
-

4. Operatsiyadan keyingi tartib:

- Sarflangan materiallar ro‘yxatini tuzish
- Asboblarni aniqlik bilan sanab, protokolga qayd qilish

- Infeksion xavf bo'yicha xavfli chiqindilarni ajratish
 - Operatsion stol, yuzalar, havo filtrlari tozaligini ta'minlash
 - Operatsiyadan keyin bemorni kuzatish xonasiga topshirishda qatnashish
-

5. Kasbiy etika va mas'uliyat:

- Jarrohlik muhitda sokinlik, aniqlik va vazifaga sodiqlik
 - Sterillik tamoyiliga qat'iy amal qilish (noziklik, hushyorlik)
 - Operatsion jamoaning bir qismi sifatida jamoaviy harakatga sodiqlik
 - Bemorning sha'ni va maxfiyligiga hurmat
-

Amaliy mashg'ulotlar:

- Operatsion stolni va asboblarni to'plamini to'g'ri joylashtirish (maket yoki sxema asosida)
 - "Steril kiyinish" va "steril asbob uzatish" mashqlari
 - Rejalashtirilgan ginekologik operatsiyaga tayyorgarlik ssenariysi
-

Modul yakuniy natijalari:

Tinglovchi:

- Ginekologik operatsiyalar turlari va ularning xususiyatlarini biladi
 - Operatsion xonadagi tayyorgarlik tartibini to'g'ri bajaradi
 - Steril muhitda o'zini tutish, asboblarni bilan ishlashni amaliyotda ko'rsatadi
 - Operatsiyadan oldin va keyingi jarayonlarni nazorat qilishi mumkin
 - Kasbiy va axloqiy mas'uliyatni anglaydi
-

2-MODUL: Aseptika, antiseptika va sterilizatsiya asoslari

Davomiyligi: 12 akademik soat

Modul turi: Nazariy + amaliy (asboblarni bilan ishlash, simulyatsiya)

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarda ginekologik operatsiyalarni xavfsiz sharoitda o'tkazish uchun zarur bo'lgan **aseptika**, **antiseptika** va **sterilizatsiya** qoidalari, amaliy gigiyena

talablari, infeksiya xavfini minimallashtirish bo'yicha chuqur bilim va amaliy ko'nikmalarni shakllantirish.

Modul mazmuni:

Ginekologik operatsion muhit — yuqori darajadagi aseptik nazorat talab qiladigan jarrohlik maydonidir. Operatsion hamshiraning har bir harakati — bemor xavfsizligiga ta'sir qilishi mumkin. Shu bois, infeksiyalarning oldini olish, sterilizatsiya qoidalariga qat'iy amal qilish, asboblari va yuzalarni to'g'ri ishlov berish mazkur modulning asosiy tarkibiy qismidir.

1. Aseptika va antiseptika tushunchalari:

- **Aseptika** – mikroblarning operatsion maydonga tushishini oldini olish choralarini
 - **Antiseptika** – to'qimalarga yoki buyumlarga tushgan mikroblarni yo'q qilish uchun qo'llaniladigan vositalar
 - Operatsion zonada aseptik muhitni saqlovchi elementlar: steril kiyim, maxsus xonalar, havo oqimlari
-

2. Sterilizatsiya turlari va tartibi:

Sterilizatsiya usullari:

- Avtoklav (bug' yordamida – 121–134°C)
- Quruq issiqlik (puflamali pech – 160–180°C)
- Kimyoviy sterilizatsiya (formalin, etilen oksidi)
- UV va plazmali sterilizatsiya (ba'zi maxsus asboblari uchun)

Sterilizatsiyani nazorat qilish:

- Fizik (temperatura ko'rsatkichlari)
 - Kimyoviy indikatorlar (steril paket ustidagi rang o'zgarishi)
 - Biologik testlar (spora-testlar)
-

3. Operatsion xonada gigiyena va infeksiyadan himoyalani sh:

- “Toza – shartli toza – iflos” zonalarini
- Qo'l yuvish va antiseptik ishlatish texnikasi (7 bosqichli tartib)

- Operatsiyaga tayyorlanishda kiyim almashtirish, steril xalat va qo‘lqop kiydirish
 - Havo filtrlari, to‘siqli steril zona, bir martalik buyumlar bilan ishlash
-

4. Asboblarni foydalanishdan so‘ng yuvish, dezinfeksiya, quritish va qadoqlash

- Asboblarni foydalanishdan so‘ng yuvish, dezinfeksiya, quritish va qadoqlash
 - Shar sharbat, qon va to‘qima bo‘laklaridan tozalash
 - Asboblarni to‘plamini belgilash (miqdor, holat, nom)
 - Materiallar: bog‘lovlar, iplar, salftokalar – har biri alohida steril paketda
-

5. Infeksiyalarning oldini olish bo‘yicha hamshiraning roli:

- “Qo‘ldan-to‘qimaga” infeksiya o‘tishini oldini olish
 - Jarrohlik joyini tozalash, bemorning terisiga antiseptik ishlov berish
 - Operatsiyadan so‘ng yuzalarni tozalash, chiqindilarni to‘g‘ri ajratish
 - Operatsion jurnalga qaydlar: sterilizatsiya turi, indikator, ishlov beruvchi shaxs
-

Amaliy mashg‘ulotlar:

- Steril qo‘l yuvish texnikasi (praktik simulyatsiya)
 - Steril qo‘lqop kiyish va yechish
 - Avtoklav paketlarini tayyorlash va indikator o‘rnatish
 - Asboblarni sterilizatsiyasini qayd etish (rejestri bilan ishlash)
-

Modul yakuniy natijalari:

Tinglovchi:

- Aseptika, antiseptika va sterilizatsiya o‘rtasidagi farqlarni tushunadi
 - Asboblarni to‘g‘ri va xavfsiz ishlashni biladi
 - Steril maydonni yaratish va saqlash ko‘nikmasiga ega bo‘ladi
 - Infeksiya xavfini minimallashtirishda o‘z roli va mas‘uliyatini anglaydi
 - Sterilizatsiya protseduralarini hujjatlashtirishga odatlanadi
-

☑ 3-MODUL: Asboblari, sarflanadigan materiallar va ularni tayyorlash

Davomiyligi: 10 akademik soat

Modul turi: Nazariy + amaliy (asboblari bilan ishlash va tartiblash)

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarda ginekologik operatsiyalar uchun zarur bo'lgan jarrohlik asboblari, tibbiy jihozlari va sarflanadigan materiallarni ajratish, to'g'ri tanlash, sterilizatsiyalash, ularni tartib bilan joylashtirish va operatsiya jarayonida uzatish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirish.

Modul mazmuni:

Ginekologik operatsiyalar — o'ziga xos nozik va murakkab jarrohlik aralashuvlaridir. Ular uchun maxsus asbob-uskunalar, steril materiallar va yuqori darajadagi tayyorgarlik talab qilinadi. Operatsion hamshira har bir asbobni nomi, funksiyasi, ketma-ketligi bo'yicha bilishi va operatsiyaga tayyor holatga keltirish zarur.

1. Ginekologik asboblari klassifikatsiyasi:

Asosiy guruhlar:

- **Kuzatuv asboblari:** vaginal ko'zgular (Sims, Cusco), diltatorlar
- **Ushlovchi asboblari:** Kleyms, pean, Kocher, Baks
- **Kesuvchi asboblari:** skalpel, qaychi (metall, to'qima, doka uchun)
- **Qirquvchi va skreperlar:** kuretaj qoshiqchalari, abraziv uchi bilan
- **Bepoyon asboblari:** laparoskopik uskunalar (troakar, kamera, ushlagichlar)

 Har bir asbobning vazifasi, qanday operatsiyada ishlatilishi, sterilizatsiya usuli o'rganiladi.

2. Asboblari to'plami va tartib bilan joylashtirish:

- **To'plamlar bo'yicha ajratish:** kichik ginekologik, katta ginekologik, shoshilinch operatsiyalar uchun
- **Operatsion stol ustiga joylashtirish:** chapdan o'ngga qarab, ishlatilish tartibida

- Steril qoplama ustiga tartibli va ergonomik joylashtirish texnikasi
 - Har bir asbobni operatsiya davomida topib olish qulayligini hisobga olish
-

3. Sarflanadigan materiallar bilan ishlash:

- Bog‘lov materiallari: gaz salfetaklar, doka, tampon, rezina drenaj
 - Jarrohlik iplar (katgut, vikril, polipropilen): tur va o‘lcham bo‘yicha ajratish
 - Qo‘lqop, niqob, steril xalatlar, jarrohlik o‘ramlar
 - Laparoskopik troakarlar, kamera steril g‘iloflari, yoritgichlar
-

4. Asboblarni operatsiyaga tayyorlash:

- Sanab chiqish, yetishmayotgan qismlarni to‘ldirish
 - Sterilizatsiyadan so‘ng yaroqlilik muddatini tekshirish
 - Operatsiyadan oldingi “oxirgi tekshiruv”: iplar, ignalar, drenajlar, elektr asboblarni
 - Sarflanadigan materiallar ro‘yxatini tuzish va reyestrda kiritish
-

5. Asboblarni operatsiya vaqtida uzatish texnikasi:

- Jarrohlik amaliyotiga qarab ketma-ketlikni yod olish
 - Asbobni “steril tutish” tamoyiliga rioya qilgan holda uzatish
 - Ovozsiz, ishoraviy muvofiqlik – jamoa muvozanati
 - Asbob tushib ketsa yoki steril maydon ifloslansa, zudlik bilan almashtirish
-

Amaliy mashg‘ulotlar:

- Har xil operatsiyalarga mos asboblarni to‘plamini tuzish (kista, mioma, sezaryen)
 - Asboblarni steril yuzaga joylashtirish va tartib bilan joylashtirish
 - 3 daqiqa ichida to‘g‘ri asbobni topish va uzatish mashqlari
 - Ip va igna turini tanib olish, igna ushlagichi bilan ishlash
-

Modul yakuniy natijalari:

Tinglovchi:

- Ginekologik operatsiyalarda ishlatiladigan asboblarni nomi, vazifasi va joylashuvi bo'yicha biladi
- Operatsion stolni tartib bilan to'g'ri tayyorlay oladi
- Sarflanadigan materiallar bo'yicha mustahkam bilimga ega bo'ladi
- Operatsiya vaqtida asbobni to'g'ri va xavfsiz uzata oladi
- Asboblarning yaroqliligini baholaydi va hujjatlashtira oladi

☒ 4-MODUL: Operatsion jamoa bilan ishlash va muvofiqlik

Davomiyligi: 12 akademik soat

Modul turi: Nazariy + interaktiv (rol-o'yin, holatli mashg'ulotlar bilan)

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarda ginekologik operatsiyalar davomida **jarrohlik jamoasi bilan muvofiq, xavfsiz va kasbiy muloqot asosida ishlash**, rollarni ajrata olish, operatsiya vaqtida hushyorlik va murosasizlik tamoyillariga qat'iy rioya qilish ko'nikmalarini shakllantirish.

Modul mazmuni:

Operatsion muhitda samarali jamoaviy ishlash – har bir daqiqa, har bir ishora va har bir uzatilgan asbob muhim bo'lgan muhitdir. Hamshira — bu jarayonda jarrohga yordam beruvchi emas, **muvofiqlikni saqlovchi, xavfsizlikni ta'minlovchi va diagnostik nazorat qiluvchi shaxsdir**. Ushbu modulda aynan shu kasbiy qobiliyatlar rivojlantiriladi.

1. Operatsion jamoaning tarkibi va funksiyalari:

Lavozim	Asosiy vazifalar
Jarroh	Operatsiyani bajarish, boshqaruv va qaror qabul qilish
Operatsion hamshira	Asbob uzatish, steril zonani saqlash, material tayyorlash
Anesteziolog	Bemorning holatini kuzatish, og'riqsizlantirish, intubatsiya
Sirkulyar hamshira	Operatsion tashqi ehtiyojlarni ta'minlash (ochilmagan asboblarning)

2. Muvofiqlik qoidolari va operatsion etika:

- Og‘zaki va imo-ishora orqali aniq, qisqa va xotirjam muloqot
 - Steril va nosteril jamoa o‘rtasidagi farq va o‘zaro to‘qnashmaslik
 - Harakatda aniqlik, silliqlik va murosasizlikni saqlash
 - Operatsiya davomida gap-so‘z, chet harakatlar, emotsional ifodalarni cheklash
-

3. Asboblar bilan ishlashdagi jamoaviy muvofiqlik:

- Jarrohga asbobni qanday uzatish:
 - To‘g‘ri yo‘nalishda, ushlash qismidan, xavfsiz burchakda
 - Kompressiv yoki issiq asbob bo‘lsa – ogohlantirish bilan
 - Operatsiya turiga qarab – “standart asbob ketma-ketligi” yodlanadi
 - Tushgan, ifloslangan asbobni darhol almashtirish va bu haqida og‘zaki xabar berish
-

4. Favqulodda holatlarda jamoaviy harakat:

- Kutilmagan qon ketish, yurak urishining to‘xtashi, texnik nosozlik holatida
 - Har kim o‘z roli va chegarasini aniq bilishi kerak
 - Stressni nazorat qilish: jarrohlik bo‘linmasida sokinlikni saqlash muhim
 - Favqulodda vositalar (zaxira asboblar, reanimatsiya vositalari) joyini bilish
-

5. Samarali jamoaviy muhit yaratish tamoyillari:

- “To‘g‘ridan-to‘g‘ri” aloqa va ishonch asosidagi muomala
 - O‘z fikrini xotirjam, lekin qat’iy ayta olish qobiliyati
 - Operatsiya yakunida qisqacha tahlil: nimalar yaxshi bajarildi, qanday xatolar bo‘ldi
 - Har bir operatsion jamoa a’zosi o‘z vazifasini qayta tahlil qilishi zarur
-

Amaliy mashg‘ulotlar:

- **Rol-o‘yin:** “Jarroh–hamshira–anesteziolog” rollarini almashtirish
- **Mashq:** Asbobni aniq va xavfsiz uzatish (ko‘z bog‘langan holatda)
- **Holatli vaziyat:** “Qon ketmoqda – 2 ta asbob tushib ketdi – birlamchi harakatlar”

- **Muvofiqlik testi:** Harakatlar sinxronligi uchun 3 kishi ishtirokida bajariladigan CPR-yordam ssenariysi
-

Modul yakuniy natijalari:

Tinglovchi:

- Operatsion jamoaning tuzilmasi va funksiyalarini biladi
 - Jarroh bilan muvofiq ishlash tamoyillariga qat'iy amal qiladi
 - Og'zaki va imo-ishora asosida aniq aloqa o'rnatadi
 - Operatsiya davomida stressni nazorat qiladi, xavfsizlikni saqlaydi
 - Operatsiyadan so'ng jamoaviy tahlilda faol ishtirok eta oladi
-

☒ **5-MODUL:** Ginekologik shoshilinch holatlarda hamshiralik yordami

Davomiyligi: 10 akademik soat

Modul turi: Nazariy + amaliy (favqulodda vaziyat simulyatsiyalari bilan)

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarda hayot uchun xavfli ginekologik shoshilinch holatlarni tanish, bu holatlarda operatsion hamshiraning vazifalarini tezkor, aniq va xavfsiz bajarish ko'nikmalarini shakllantirish.

Modul mazmuni:

Ginekologiyada uchraydigan shoshilinch holatlar — bu ko'pincha to'satdan sodir bo'ladigan, kuchli qon ketish, og'riq yoki hayot uchun xavf soluvchi patologiyalardir. Operatsion hamshira bunday vaqtda birinchi yordamni chaqirish, zarur asboblarni tayyorlash va jarroh bilan muvofiq harakat qilishga tayyor bo'lishi kerak.

1. Shoshilinch ginekologik holatlar tasnifi:

- **Tashqi homiladorlik (ektopik homiladorlik) yorilishi**
- **Homiladorlikning buzilishi (abort), qon ketish bilan**
- **Bachadon bo'yni yorilishi yoki yirtilishi**

- **Mioma yoki kista yorilishi, torsiyasi**
 - **Postpartum qon ketish (sezaryendan keyingi yoki tabiiy tug‘ruqdan keyingi)**
-

2. Hamshiraning birlamchi harakatlari:

- Tez yordam jamoasini chaqirish yoki zudlik bilan jarroh va anesteziologga xabar berish
 - Favqulodda asboblarni to‘plamini chiqarib tayyorlash
 - Reanimatsiya vositalarining holatini tekshirish (ambu, kislorod, defibrillyator)
 - Bemorning hujjatlarini yig‘ish, qon guruhini aniqlash, zaxira qon paketini tayyorlash
-

3. Operatsiyaga zudlik bilan tayyorgarlik:

- Asboblarni shoshilinch steril paketlardan ajratib tez tayyorlash
 - Materiallar: qon to‘xtatuvchi tamponlar, drenajlar, tikuv materiallari, turniketlar
 - Zudlik bilan steril maydonni tayyorlash
 - Bemorning pozitsiyasini to‘g‘ri joylashtirishda ishtirok
-

4. Reanimatsion yordamda ishtirok:

- Sun‘iy nafas, yurak urishini tiklashda yordam (ambuni uzatish, AED keltirish)
 - Qon ketish holatida bosimni kuzatish, shifokorning topshirig‘i bilan siydik chiqarish monitoringi
 - Bemorga vena orqali infuziya uchun tizim ulashga tayyorgarlik
 - Har bir amalni hujjatlashtirish (qon miqdori, vaqt, amalga oshirilgan muolajalar)
-

5. Operatsiyadan keyingi holatni kuzatish:

- Qon bosimi, yurak urishi, nafas olish, siydik ajratilishi
- Reanimatsiya bo‘limiga bemorni o‘tkazishgacha kuzatish
- Shoshilinch operatsiyada ishtirok etgan material va asboblarni hisobotini yuritish

- Reanimatsiya kartasini yuritishda hamshiraviy yozuvlar

Amaliy mashgʻulotlar:

- Ssenariy: “Ektopik homiladorlik yorildi – bemor hushsiz” – 3 kishilik jamoa ishtirokida harakatlar
- “Qon ketayotgan bemor uchun operatsionni 5 daqiqada tayyorlash”
- “AED va ambu bilan ishlash” – koʻrgazmali trening
- Shoshilinch asboblarni toʻplamini sanash va roʻyxatini toʻldirish

Modul yakuniy natijalari:

Tinglovchi:

- Ginekologik shoshilinch holatlarni tanib oladi
- Operatsionga zudlik bilan tayyorlanish ketma-ketligini biladi
- Favqulodda muolajalarni xavfsiz, xotirjam va muvofiqlikda bajaradi
- Reanimatsiya va infuziya vositalarini tayyorlaydi, uzatadi
- Shoshilinch holatlardan keyin hujjatlarni rasmiylashtira oladi

6-MODUL: Hujjatlashtirish, utilizatsiya va operatsiyadan keyingi nazorat

Davomiyligi: 10 akademik soat

Modul turi: Nazariy + amaliy (hujjat toʻldirish, chiqindi ajratish, monitoring)

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarda operatsiyadan oldin, vaqtda va keyin **hamshiralik hujjatlarini yuritish**, sarflanadigan materiallar va chiqindilarni **toʻgʻri hisobga olish va utilizatsiya qilish**, bemorlarni **operatsiyadan keyingi nazorat qilish** boʻyicha mustahkam bilim va amaliy koʻnikmalarni shakllantirish.

Modul mazmuni:

Ginekologik operatsiyalar faqat texnik bajarilish bilangina cheklanmaydi. Har bir bemor uchun toʻgʻri **hujjat yuritilishi**, har bir material va vosita **hisobga olinishi**, chiqindilar esa **xavfsiz tarzda ajratilib, yoʻq qilinishi** zarur. Shuningdek,

operatsiyadan keyingi nazorat va kuzatuv — hamshira zimmasidagi eng mas’uliyatli bosqichlardan biridir.

1. Operatsion hujjatlarni yuritish:

- **Operatsion daftar:** operatsiya sanasi, turi, jarroh, yordamchi, anesteziolog va hamshira ismlari
 - **Sarflanadigan materiallar ro‘yxati:** qo‘lqoplar, steril o‘ramlar, iplar, drenajlar va boshqalar
 - **Bemorga tegishli qaydlar:** holati, qon bosimi, muolajalar, reanimatsiya chorasi (agar bo‘lsa)
 - **Qisqa rezyume yozuvi:** “Operatsiya muvoffaqiyatli o‘tdi. Qon yo‘qotilishi – ... ml. Ahvoli barqaror.”
-

2. Tibbiy chiqindilarni ajratish va utilizatsiya qilish:

- **Chiqindilar sinfi bo‘yicha ajratiladi:**
 - A sinf: umumiy (toza chiqindilar)
 - B sinf: infeksiyali (qonli matolar, bog‘lovlar)
 - C sinf: xavfli, zaharli (o‘tkir, igna, dori qoldiqlari)
 - **Qadoqlash va tashish tartibi:** rangli paketlar, konteynerlar, belgilar
 - **Steril bo‘lmagan chiqindilar bilan ishlashda shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish**
-

3. Operatsiyadan keyingi nazorat:

- **Bemorni kuzatish xonasiga o‘tkazishda quyidagilar qayd etiladi:**
 - Nafas olish va yurak urish holati
 - Qon bosimi va puls
 - Operatsiya sohasining ko‘rinishi (siydik drenaji, qon oqish bor-yo‘qligi)
 - **Monitoring kartasi:** 2 soatlik kuzatuv natijalari, reanimatsion ehtiyoj bo‘lsa – belgilash
 - **Anesteziologdan bemorni qabul qilib olish protokoli**
-

4. Materiallar hisobi va qayta tayyorlash:

- Operatsiyada ishlatilgan asboblarni sanaladi va alohida ro‘yxatga olinadi

- Yaroqli, sterilizatsiyaga qaytariladigan asboblari – alohida konteynerga
 - Faqat bir martalik vositalar utilizatsiya qilinadi
 - Keyingi operatsiyaga tayyorgarlik doirasida ehtiyot qismlar qayta to'ldiriladi
-

5. Axborot maxfiyligi va kasbiy yondashuv:

- Har qanday yozuv faqat rasmiy tibbiy hujjat shaklida bo'lishi kerak
 - Bemor haqidagi ma'lumotlar faqat shifokorlar va mutasaddilar bilan bo'lishiladi
 - Hujjatlarni noto'g'ri yoki noaniq to'ldirish kasbiy javobgarlikka olib keladi
-

Amaliy mashg'ulotlar:

- **Operatsion daftarni to'ldirish** (real ssenariy asosida)
 - **Chiqindi ajratish mashqi** – rangli paketlar va belgilarga mos ajratish
 - **Monitoring kartasini yuritish** – bemor holatiga qarab to'ldirish
 - **Materiallar ro'yxatini tuzish va hisobotga kiritish**
-

Modul yakuniy natijalari:

Tinglovchi:

- Hujjatlashtirishning barcha bosqichlarini aniq biladi va mustaqil bajara oladi
 - Operatsiyadagi har bir material va asbobni hisobga oladi
 - Tibbiy chiqindilarni xavfsiz ajratadi va utilizatsiya tartibiga amal qiladi
 - Operatsiyadan keyingi kuzatuvni to'liq yurita oladi
 - Barcha ma'lumotlarning maxfiyligini saqlash qoidalariga rioya qiladi
-

☒ XULOSA

“Ginekologiyada operatsion xona hamshirasi” malaka oshirish kursi ginekologik operatsiyalar jarayonida ishtirok etuvchi hamshiralarni **yuqori darajadagi kasbiy tayyorgarlik bilan ta'minlash, infeksiyon xavfsizlikni saqlash, jarrohlik jamoasi bilan muvofiq ishlash, asbob-uskunalar bilan to'g'ri muomala qilish, hamda operatsiyadan keyingi hujjat yuritish va bemor parvarishini tashkil etish** maqsadida ishlab chiqilgan.

Kurs davomida tinglovchilar quyidagi bilim va ko'nikmalarga ega bo'ldilar:

- ✓ Ginekologik operatsiyalar turlari, ularning o'ziga xosligi va xavfsizlik choralarini tushunish
- ✓ Operatsion xonada aseptika, antiseptika va sterilizatsiya tartiblariga qat'iy amal qilish
- ✓ Operatsion asboblarni va materiallarni tanish, sanash, to'g'ri joylashtirish va uzatish
- ✓ Jarroh, anesteziolog va boshqa jamoa a'zolari bilan muvofiqlikda ishlash
- ✓ Shoshilinch operatsiyalar vaqtida tezkor harakat qilish va favqulodda vaziyatlarda yo'qotmaslik
- ✓ Operatsiyadan keyingi hujjat yuritish, bemor monitoringi va chiqindilarni xavfsiz utilizatsiya qilish

Mazkur kurs orqali hamshira operatsion jarayonda **mustaqil harakat qilishga tayyor, sterillik va xavfsizlikni saqlovchi ishonchli mutaxassis** sifatida shakllanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Mahalliy adabiyotlar va hujjatlar:

1. O'zbekiston Respublikasi SSV – *Operatsion hamshiralik bo'yicha metodik qo'llanma*, 2021
2. TTA – *Hamshiralik ishi. Amaliy kurslar uchun o'quv qo'llanma*, Raximov M.A., 2022
3. O'zbekiston SSV buyrug'i №99 – *Sterilizatsiya va dezinfeksiya bo'yicha sanitariya qoidalari*, 2020
4. Tibbiyot kollejlari uchun – *Ginekologik amaliyotlarda hamshiralik yordami*, 2021
5. Sog'liqni saqlash vazirligi – *Operatsion chiqindilar bilan ishlash sanitariya qoidalari*, 2019

Xalqaro adabiyotlar va standartlar:

6. WHO – *Safe Surgery Saves Lives. Surgical Safety Checklist*, 2020
7. AORN (Association of periOperative Registered Nurses) – *Guidelines for Perioperative Practice*, 2022
8. CDC (Centers for Disease Control and Prevention) – *Infection Prevention in Surgical Settings*, 2021

9. NICE UK – *Perioperative care in adults undergoing surgery*, 2021

10. www.heart.org, www.resus.org.uk – CPR va YOR materiallari

Elektron manbalar:

- elib.tma.uz – Tibbiy elektron kutubxona (TMA)
 - who.int – Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti rasmiy sayti
 - cdc.gov – Yuqumli kasalliklar va sterilizatsiya protokollari
-

Sertifikatlash va baholash:

Kurs yakunida **test sinovlari, amaliy topshiriqlar, rol-o‘yinli mashg‘ulotlar** asosida bilimlar baholandi. Kursni to‘liq o‘zlashtirgan tinglovchilarga **sertifikat** beriladi.